

CENA 10 DIN

LETNA NAROČNINA 250.—
DIN. — TEKOCI RACUN
PRI KOMUNALNI BANKI
V LJUBLJANI ŠT. 60-KB-
5-2-367 S POSEBNO OZ-
NAKO: ZA NAŠO SKUP-
NOST.

SKUPNOST

Problemi plačnega sistema

Nikola Minčev

Plačni sistem je eden izmed temeljnih činiteljev v boju za povečanje delovne produktivnosti. Zato je razumljivo, da se naši delovni ljudje in družbene organizacije tako zelo zanimajo za probleme nagrajevanja v gospodarstvu.

Pri proučevanju teh problemov in zbiranju izkušenj iz sedanjega plačnega sistema pa je treba v naši državi upoštevati nekaj pripomb:

Prvič, sedanji plačni sistem smo uvedli pred sorazmerno kratkim časom. Tarifne pravilnike smo sprejeli ob koncu prvega polletja lani in se je plačevanje po novem plačnem sistemu začelo pravzaprav v drugi polovici leta.

Drugič, plačni sistem nismo do kraja izvedli tako, kakor smo si ga zamislili. Tako na primer premijski pravilniki, ki bi morali biti eden izmed elementov tega sistema, niso bili obvezni in jih je sprejelo komaj 10 odstotkov podjetij.

Tretjič, sedanji plačni sistem je moral vzeti za podlago tisto stanje, ki ga je glede nivoja plačnih skladov in odnosov v gospodarskih organizacijah, vejah in gospodarskih področjih našel.

Končno četrtič, v tem obdobju splošne gospodarske razmere niso bile najbolj ugodne. Tržišče ni bilo stabilno, gospodarske organizacije so z lahkoto in hitro prodale svoje izdelke, tako da se niso bile prisiljene ekonomsko truditi, da bi povečale delovno produktivnost. Razumljivo je, da v takih razmerah plačni sistem ni mogel dovolj učinkovati v tej smeri.

Zaradi vsega tega zazdaj ne bi mogli določiti in dokončno oceniti veljavni plačni sistem v celoti. Lahko ugotovimo samo nekatere njegove dobre in slabe strani.

Plačni sistem in delovna produktivnost

Znano je, da bi lahko večina naših podjetij delala s precej manjšim številom delavcev, pa bi pri tem proizvodnja prav nič ne trpela. Kakor je znano, pa se ta problem ni pojavil šele v letu 1955. Drugič pa sedanji plačni sistem ne vpliva v tem pravcu negativno.

Za ilustracijo problema napravimo nekaj, čeprav nepopolnih primerjav. Od januarja do septembra 1954. leta se je število delavcev v industriji povečalo za 110.000, indeks industrijske proizvodnje pa je znašal v primerjavi z istim razdobjem prejšnjega leta 112. V letu 1955 smo v istem razdobju zaposlili 61.000 novih delavcev, indeks proizvodnje pa je porastel na 118. To pomeni, da je porast proizvodnje znatno večji, število delavcev, ki smo jih natančno zaposlili, pa je skoraj za polovico manjše kakor v istem razdobju leta 1954.

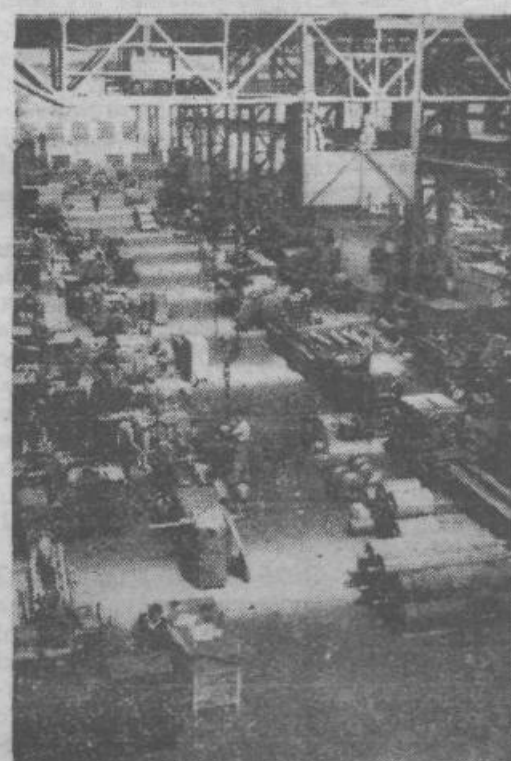
Če upoštevamo razdobje od začetka uveljavitve sedanjega plačnega sistema in ga primerjamo z istim razdobjem v prejšnjem letu, bomo ugotovili, da smo v letu 1954 od junija do oktobra zaposlovali povprečno po 11.000 novih delavcev, v istem razdobju leta 1955 pa nekaj nad 4000 delavcev na mesec. Nagla porasta proizvodnje pa je v letu 1955 večja kakor v prejšnjem letu. Treba pa je pripomniti, da je obdobje, ki ga lahko sedaj primerjamo, zelo kratko. Na ta gibanja vpliva razen tega še niz drugih činiteljev. Tako lahko gornje podatke imamo le za prvine, ki kažejo določene težnje, nikakor pa ne kot končne zaključke. V vsakem primeru pa velja, da je letos porast proizvodnje iznad porasta števila delovne sile v industriji.

Kakor je znano, je gospodarska organizacija mogla v prejšnjem plačnem sistemu, ko je razpolagala s skupnim plačnim skladom, z zaposlitvijo večjega števila delavcev in s spremembami kvalifikacij povečevati plače strokovnih delavcev in uslužbencev. V sedanjem plačnem sistemu ji tega ni mogoče, ker se priznavajo le konkretne tarifne postavke in zato z zaposlitvijo novih delavcev in z uvedbo novih delovnih mest ni mogoče dobiti nikakršnih novih sredstev, ki bi jih lahko dodajala k že veljavnim in določenim tarifnim postavkam.

Realne norme — pot k večji delovni storilnosti

Uvajanje norm v plačni sistem je pripomoglo poleg drugih činiteljev, da je problem odvečne delovne sile postal v gospodarskih organizacijah tako aktualen in pereč. Kolikor so realne, omogočajo norme najekonomičnejšo uporabo delovne sile in proizvodnih sredstev.

Vendar pa to nikakor ne pomeni, da sedanji plačni sistem popolnoma rešuje to vprašanje in da daje zadosti neposredne materialne pobude za učinkovito zmanjšanje delovne sile. To pa zato, ker dobi po sedanjih instrumentalnih razdelitve preostali del delovnega kolektiva zelo majhen delež izdatkov za plače, ki so bili prihranjeni z zmanjšanjem odvečne delovne sile. Morali bi najti tako rešitev, ki bi delovne kolektive kar najbolj neposredno stimulirala za zmanjšanje odvečne delovne sile. Eden

IZ VSEBINE LISTA

- ***: Ob intervjuju tov. Kardelja o nekatereh problemih tržišča.
- Ing. J. V.: Zmanjšanje investicij.
- ***: Pridelovanje jabolk.
- Lazarevič: Kovinsko-predelovalna industrija in strojogradnja.
- Pisma iz podjetij strojogradnje.
- Kiro Gligorov: Nekaj besed o problemih strojogradnje.
- Izvajanje plačnega sistema. Nekaj rezultatov ankete Zveznega inštituta za proučevanje delovne produktivnosti.
- Vladimir Pertot: Položaj svetovnega gospodarstva v prvi polovici lanskega leta.
- Mednarodna trgovina med posameznimi predeli sveta.
- Investicije tujega kapitala v Južni Ameriki.
- Ljubisav Marković: Delovna storilnost in družbeno bogastvo.

med takih načinov bi bil tak, da bi večidel plač, ki bi jih prihranili z zmanjšanjem delovne sile, šel v plačni sklad drugih delavcev. Pri tem pa naletimo na problem ugotavljanja dejanskega zmanjšanja delovne sile, ki ni imelo vpliva na obseg, kakovost in asortiment proizvodnje.

Premijski pravilniki naj bi bili obvezni

Izhajajoč iz osnovne predpostavke in naloge naše ekonomske politike v letu 1956, iz vzpostavitve stabilnega tržišča in takih pogojev, v katerih gospodarske organizacije lahko računajo, da bodo mogle ostvariti ekonomske in finančne rezultate predvsem s povečanjem delovne produktivnosti, računamo z naslednjimi ukrepi, ki naj bi pripomogli k zmanjšanju delovne sile na pravo mero:

UREDNIŠKI ODBOR »NAŠE SKUPNOSTI«

Nikola Balog, Nikola Čobelič, Ašer Deleon, Kiro Gligorov, Zdenko Has, Milutin Ivanović, Petar Ivičević, Jovan Janković, Ljubisav Marković, Mitra Mitrović, Ante Novak, Vojin Popović, Janko Smole, Tone Vratuša, Teodor Vujašinović, Danilo Vuković, Dušan Vuković.

Predsednik uredniškega odbora: Kiro Gligorov.

Glavni urednik: Ljubisav Marković.

UREDNIŠKI ODBOR ZA SLOVENIJO

Ing. Ivo Klemenčič, Vasja Kogej, ing. Viktor Kotnik, Mile Smolinsky, ing. Pavle Zaucer.

Predsednik uredniškega odbora za Slovenijo: ing. Pavle Zaucer.